

Çalışan Kadınlar Üzerine Yayınlanan Tezlerin İncelenmesi

Analysis of Published Theses on Working Women

Mehtap KARALAR¹, Ayşenur BÜYÜKGÖZE KAVAS²

¹Millî Eğitim Bakanlığı

· mehtapkaralar@gmail.com · ORCID > 0000-0002-7837-5115

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, Samsun
· aysenur@omu.edu.tr · ORCID > 0000-0001-9072-7040

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 03 Kasım/November 2022

Kabul Tarihi/Accepted: 15 Mayıs/May 2023

Yıl/Year: 2023 | Cilt-Volume: 3 | Sayı-Issue: 1 | Sayfa/Pages: 15-36

Atrf/Cite as: Karalar, M., Kavas Büyükgöze, A. "Çalışan Kadınlar Üzerine Yayınlanan Tezlerin İncelenmesi"
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi 3(1), Haziran 2023: 15-36.

Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Mehtap KARALAR

ÇALIŞAN KADINLAR ÜZERİNE YAYINLANAN TEZLERİN İNCELENMESİ

ÖZ

Bu çalışma çalışan kadınlar ile ilgili 2010-2021 yılları arasında Ulusal Tez Merkezinin sosyal grubunda yayınlanan tezlerin eğilimini belirlemek amacı ile yapılmıştır. Çalışan kadınlara yönelik yapılan 89 adet tezin analiz edilmesi ile elde edilen bulguların ilgili alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Çalışmanın amacına bağlı olarak geliştirilen alt problemlerde tezlerin yayın yılı, tez türü, üniversite türü, yayınlandığı bilim alanı, tez konusu, araştırma yöntemi, hipotez sayısı, örneklem/çalışma grubu sayısı, kullanılan istatistiksel analiz yöntemleri ve örneklem grubunun meslek ya da sektör bilgisi belirlenmiştir. Alt problemlere dönük olarak tez kodlama formu oluşturulmuş ve elde edilen veriler frekans ve yüzde değerleri içeren tablolar halinde sunulmuştur. Çalışmada elde edilen bulgular arasında yayın sayısının en çok 2019, 2020 ve 2015 yıllarında olduğu, devlet üniversitelerinde daha çok tez yapıldığı, yüksek lisans tez türünün sayıca daha çok olduğu, kariyer engelleri, kariyer sorunları ve cam tavan konusunun en çok çalışılan konulardan olduğu, en fazla 10 adet hipotez kullanıldığı, en fazla kullanılan katılımcı sayısının 0-100 arasında olduğu, nicel araştırma yöntemlerinden tarama yönteminin ve ölçek kullanımının en yaygın yöntem ve araç olduğu, en fazla betimsel veri, t Testi ve Anova istatistiksel analiz yöntemlerinin tercih edildiği ve son olarak en çok öğretmenler, akademisyenler ve bankada çalışanlar ile çalışmaların yapıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular literatür ışığında tartışılarak öneriler oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çalışan Kadınlar, Doküman Analizi, Nitel Araştırma.

ANALYSIS OF PUBLISHED THESES ON WORKING WOMEN

ABSTRACT

This study aimed to determine the trend of the theses on working women published in the social sciences of the National Thesis Center between the years 2010-2021 with working women. It is thought that the data obtained by analyzing 89 theses made for working women will contribute to the relevant field. This study was conducted with the document analysis method, one of the qualitative methods. Depending on the purpose of the study, sub-problems were determined. As

sub-problems, the year of publication of the theses, the type of thesis, the type of university, the type of field in which it was published, the thesis topic, the research method, the number of hypotheses, the number of samples, the statistical analysis methods, and the occupational or sector information of the sample groups were determined. Then, a thesis coding form was created for the sub-problems. Tables were used to demonstrate the frequency and percentage values of the obtained data. The findings obtained in the study indicated the highest number of publications was in 2019, 2020, and 2015. The majority number of the thesis was done in state universities, the number of master's theses was higher than Ph.D., and career barriers, career problems, and the glass ceiling were the most studied research topics. Ten hypotheses were used, and the most frequent sample size ranged between 0-100; the quantitative research methods and using scales were the most common methods and measures among the studies; descriptive statistics, t-test, and ANOVA statistical analysis methods were preferred commonly. Consequently, it was found that most of the studies were conducted with teachers, academicians, and bank employees. The findings were discussed in light of the literature, and suggestions were made for future studies.

Keywords: Document Analysis, Qualitative Research, Working Women.

GİRİŞ

Bireyin ailede başlayıp okulda devam eden eğitim yaşamı bulunmaktadır. Eğitim, bireyi gelecek hayata hazırlayan ve onu birçok yönden etkileyen önemli bir süreçtir. Eğitim, bireyin gelecek yaşamına hazırlanması ve kendini gerçekleştirebileceği kariyer tercihlerini yapması için bireye olanaklar sunmaktadır. Kariyer; bir ömür boyu yaşanan olaylar dizisi, mesleki ve diğer yaşam rollerinin birbirini etkilemesi ve izlemesi sonucu oluşan genel örüntü ve iş yaşam çizgisinde meydana gelen ilerleme, duraklama ve gerilemeleri de içeren bir süreçtir (Herr, Cramer ve Niles, 2004). Kariyer süreci, bireylerin yaşamının önemli bir bölümünü kapsamaktadır. Bireyin kariyer süreci yaşam boyu devam eden dinamik, dönemleri olan ve döngüleri içeren bir süreçtir (Super, 1980). Kariyer sürecinin dinamik bir yapısının olması farklı bakış açılarına sahip kuramların gelişmesini de beraberinde getirmiştir. Kariyer gelişimine yönelik yapılan ilk çalışmalar 1900'lü yıllara kadar uzanmaktadır. Birey ve mesleğin eşleştirilmesine dayanan bir bakış açısıyla başlayan kuramsal yapılar, yapılan araştırmaların artması ile bireyin, toplumun ve iş dünyasının değişimi ile daha kapsamlı yeni yaklaşım ve modellere dönüşmüştür (Bacanlı ve Büyükgöze-Kavas, 2022). Kariyer sürecini açıklamaya çalışan temel kuramsal yapılar; özellik- faktör uyumlu kuramlar, psikodinamik yaklaşımlar, gelişimsel yaklaşımlar, sosyal bilişsel yaklaşımlar, post-modern yaklaşımlar vb. geliştirilmiştir (Yeşilyaprak, 2011).

Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı alanındaki klasik veya geleneksel olarak tanımlayabileceğimiz kuramlar çoğunlukla 1960 yıllarından önce geliştirilmiş ve o dönemin toplumsal yapısına göre beyaz orta sınıf erkekler üzerinde çalışmalar yapıldığı ve bilgilerin onlar üzerinden elde edildiği için eleştirilmiştir (Sharf, 2016). Toplumun yarısını kadınların oluşturması ve ikinci dünya savaşından sonra iş yaşamına kadınların daha çok girmesi (Rainey ve Borders, 1997; Watson ve diğerleri, 2002), kariyer alanında kadınları da kapsayan kuramsal yaklaşımların olmasını gerekli kılmıştır. İlgili literatürde kadınlar ile erkekler arasında kıyaslamaların yapıldığı, işe yönelik tutumlar (Brown, 2002), işe bağlılık (Luzzo, 1994), ilgilerdeki farklılıklar (Bubany ve Hansen, 2011), becerilerin karşılaştırılması (Wattve Eccles, 2008) gibi çalışmalar bulunmaktadır. Diğer yandan kadınlara yönelik kariyer engelleri arasında cinsiyet ayrımcılığı, sosyal adaletsizlik ve ücret eşitsizliği olduğu bilinmektedir. Cinsiyet ayrımcılığı, sosyal adaletsizlik ve ücret eşitsizliklerinin (Kaufman, 2010; Paludi, Paludi ve Desouza, 2011) kadınların aleyhine olduğunu (Kaufman, 2010; Skinner, 2002) gösteren çalışmalar olmakla birlikte giderek bu ayrımcılıkların azalmaya başladığını gösteren olumlu çalışmalar da bulunmaktadır. Kadın mesleği olduğu düşünülen hemşirelik ve öğretmenlik gibi mesleklerde erkeklerin artmaya başlaması (Padavic ve Keskin, 2002) ve erkek mesleği olarak bilinen mesleklerde kadın çalışan sayısının artması ile meslek sayısının artmasına bağlı olarak kadın ve erkek ihtiyacının da artacağı, sosyal ayrımcılığı ve cinsiyet ayrımını azaltacağı ifade edilmektedir (Cotter ve ark., 1995).

Ülkemizde kariyer danışmanlığı ve mesleki rehberlik alanı ile ilgili çalışmaların ne yönde olduğuna dair yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Çarkıt (2019a) tarafından yapılan Türkiye’de kariyer danışmanlığı ve mesleki rehberlik alanında yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerini incelediği bir araştırmasında yapılan çoğunlukla lise ve üniversite düzeyinde öğrencilerden oluştuğu ifade edilmektedir. Diğer yandan rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanında yapılan makale tarama çalışmalarında mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı alanında yapılan çalışmaların daha az sayıda çalışılan konular olduğu ifade edilmiştir (Çarkıt, 2019b). Kariyer alanı ile ilgili çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmele beraber bu alanda yapılan çalışmaların da daha çok üniversite ve lise öğrencileri kapsamında olduğu ifade edilmektedir (Güven ve Aslan, 2018; Türk ve Cihangiroğlu, 2018; Seçer ve ark., 2014). Benzer şekilde Söner (2021) tarafından kariyer karar verme güçlüğünde cinsiyet farklılıkları üzerine yapılan meta analiz çalışmasına dahil edilen makale ve tezlerin örneklem grubunun lise ve üniversite düzeyinde olduğu ifade edilmektedir. Kariyer alanındaki çalışmaların belirli bir örneklem grubunda çoğunlukla kalması durumuna karşın gelişimsel kariyer kuramlarına göre yetişkinlikteki kariyer yaşantılarında değişimler bulunmaktadır. Örneğin; kariyer olgunluğu kavramı yerini kariyer uyumu kavramına bırakmaktadır (Super ve Knasel, 1981). Kariyer gelişiminin yaşam boyu temasından yola çıkıldığında yetişkinin kariyer yaşamında heterojen yapı vardır ve yaşla bağlantılı değildir (Niles ve Bowsbey, 2013). Yetişkinlerin kariyer sürecinde işe uyumu, işle başa çıkma

becerileri ya da kariyerindeki geçişler ya da kariyerinde geri dönüş süreçlerinin incelenmesi gerekmektedir (Niles ve Bowlsbey, 2013). Buradan hareketle ülkemizde yetişkinlerin kariyer alanı ile ilgili çalışmalarının da gözden geçirilmesi gerekmektedir. Diğer yandan Kutlu ve Yıldız (2015) tarafından Ulusal Tez Merkezinde kadın ile ilgili 575 adet yapılan tezlerin belirli temalara göre analiz edildiği bir çalışmada kadınlar ile ilgili tezlerin siyaset, şiddet, toplumsal cinsiyet, din, sanat ve sağlık alanında toplandığı bulgusu elde edilmiştir. Buradan hareketle, kariyer alanı çalışmaları kapsamında, kadınların kariyer engelleri ile daha çok karşılaşması ve iş yaşamındaki süreçleri araştıran çalışmalara gereksinim duyulmaktadır (Kaufman, 2010; Paludi, Paludi ve Desouza, 2011; Skinner, 2002). Bu nedenle de çalışan kadınlara yönelik yapılan kariyer çalışmalarında eğilimlerinin incelenmesi ile ilgili alana katkı sağlayacağı ve kariyer alanı çalışmaları hakkında detaylı bilgi vereceği düşünülmektedir. Ülkemizde 2021 TÜİK verilerine göre kadın istihdam oranının %26.3 ve yönetici pozisyonunda istihdam oran ise 2012 yılında %14,4 iken 2020 yılında %19,3 olduğu, kadınların çalışma hayatında kalma süresinin 7 yılda 2,4 yıl arttığı görülmektedir (TÜİK, 2020; TÜİK, 2021). TÜİK verilerine göre kadının çalışma hayatında önceki yıllara göre daha yoğun ve daha çok bulunmaktadır. Çalışan kadınlara yönelik yapılan çalışmaların eğilimini belirlemek ülkemizde yapılacak çalışmalara da aydınlatıcı bilgi verilmesi bakımından önemli görülmektedir. Bu amaçla bu çalışmada “Çalışan kadınların kariyer alanı ile ilgili 2010-2021 yılları arasında Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezinin sosyal grubunda yayınlanan tezlerin incelenmesi” amaçlanmaktadır. Bu amaca yönelik olarak çalışmanın ana problemini “Çalışan kadınların (kadın çalışanlar) kariyer alanına yönelik yapılan tezlerin eğilimi nasıldır?” oluşturmaktadır. Bu ana probleme bağlı olarak alt problemler oluşturulmuş ve aşağıda sunulmuştur.

1. Yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı nedir?
2. Yapılan tezlerin üniversite türüne göre dağılımı nedir?
3. Yapılan tezlerin yapıldığı ana bilim dalı/ bilim dalı alanı dağılımı nedir?
4. Yapılan tezlerin yüksek lisans/ doktora tez türü dağılımı nedir?
5. Yapılan tezlerin konu dağılımı nedir?
6. Yapılan tezlerin hipotez/soru sayısına göre dağılımı nedir?
7. Yapılan tezlerin araştırma yöntemi ve veri elde etme aracı dağılımı nedir?
8. Yapılan tezlerin kullandığı istatistiksel analiz yöntemi dağılımı nedir?
9. Yapılan tezlerin örneklem/çalışma grubu sayı dağılımı ve cinsiyet dağılımı nedir?
10. Yapılan tezlerin çalışan kadınların meslek gruplarına göre dağılımı nedir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemi “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Araştırma Kapsamı

Bu çalışmanın kapsamı 2010- 2021 yılları arasında Ulusal Tez Merkezinde yayınlanan izinli tezlerden sosyal bilimler grubunda bulunan çalışan kadınlarla (kadın çalışanlar) ilgili tezleri kapsamaktadır. Bu zaman dilimini seçilmesinde yakın zaman çalışmalarının gözden geçirilmesi düşünülmüştür. Çalışmaya dahil edilme kriterleri olarak Ulusal Tez Merkezinde yayınlanmış olmak, Kadın çalışanlar ile ilgili olmak ve Sosyal Bilimler alanında bulunma olarak belirlenmiştir. Kapsama alınan 11 doktora ve 78 yüksek lisans olmak üzere toplam 89 tez incelemeye alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmanın amacına uygun olan tezler “Tez Kodlama Formu” kullanılarak kodlama yapılmıştır. Tez kodlama formu ilgili alanda daha önce yapılmış makaleler incelenerek çalışmaya katkı sağlayacağı düşünülen temalardan oluşturulmuştur. Tez kodlama formunda, tezin yapılma yılı, tezin konusu, tezin yapıldığı üniversite türü ve bilim dalı, tezin örnekleme ya da çalışma gurubu sayısı ve cinsiyeti, çalışma grubunun meslek grubu ya da sektörü, hipotez/soru sayısı, tezde kullanılan araştırma yöntemi, tezde kullanılan istatistiksel analizler, tezde kullanılan veri elde etme aracı olmak üzere temalar oluşturulmuştur.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada nitel yöntem kullanılmıştır. Nitel araştırmada en çok kullanılan yöntemlerin başında gözlem, görüşme ve yazılı doküman incelemedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada da yazılı doküman incelemesi yöntemi ile veri elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi yapılmıştır. Tez kodlama formuna göre elde edilen verilerden bir arada toplanan veriler temalar halinde ifade edilmiş ve frekans, yüzde olarak sunulmuştur.

Geçerlik, Güvenirlik ve Etik

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur.

BULGULAR

Araştırmada elde edilen veriler frekans ve yüzde değerleri verilerek tablolarda sunulmuştur.

Tablo 1. Tezlerin Yayınlandığı Yıllara ve Türüne İlişkin Veriler

Yayın Yılı	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	Toplam	Yüzde	Yayın Yılı	Yüksek Lisans-Tezi	Doktora Tezi	Toplam	Yüzde
2021	5	1	6	%6.7	2015	10	0	10	%11.2
2020	10	4	14	%15.7	2014	4	1	5	%5.6
2019	19	2	21	%23.6	2012	4	0	4	%4.5
2018	5	0	5	%5.6	2011	4	0	4	%4.5
2017	7	2	9	%10.1	2010	3	0	3	%3.7
2016	7	1	8	%8.9	Toplam	78	11	89	%100

Tablo 1 incelendiğinde çalışan kadınlar ile ilgili sosyal alan ile ilgili tezlerin 2021 yılında 6 adet, 2020 yılında 14 adet, 2019 yılında 21 adet, 2018 yılında 5 adet, 2017 yılında 9 adet, 2016 yılında 8 adet, 2015 yılında 10 adet, 2014 yılında 5 adet, 2012 yılında 4 adet, 2011 yılında 4 adet ve 2010 yılında 3 adet olmak üzere toplam 89 adet tez bulunmaktadır. Bu bulgulardan elde edilen verilere göre, 2019 yılı (21 adet tez), 2020 yılı (14 adet tez), 2015 yılı (10 adet tez), 2017 yılı (9 adet tez) en çok tez çalışmasının yapıldığı yıllar olarak görülmektedir. Diğer yandan 2013 yılında tez çalışması yapılmadığı görülmektedir.

Tablo 2. Tezlerin Yapıldığı Üniversite Türüne İlişkin Veriler

	Devlet Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi	Toplam
Frekans	58	41	89
Yüzde	% 64	% 46	% 100

Tablo 2 incelendiğinde çalışan kadın ile 2010-2021 yılları arasında yapılan tezlerin devlet üniversitelerinde 58 adet, vakıf üniversitelerinde 41 adet olduğu görülmektedir. Elde edilen verilere göre devlet üniversitelerinde yapılan tezlerin vakıf üniversitelerinde yapılan tezlerden daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Tezlerin Yapıldığı Bilim Dalına İlişkin Veriler

Bilim Dalı	f	%	Bilim Dalı	f	%
İşletme Ana Bilim Dalı, İşletme Bilim Dalı ve İşletme Yönetimi Bilim Dalı	20	%22.5	Gazetecilik Ana Bilim Dalı ve Radyo Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dalı	2	%2.2
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı ve Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı	12	%13.5	Sosyal politika ve Sosyal Hizmetler Bilim Dalı ve Sosyal Hizmetler Ana Bilim Dalı	2	%2.2
İnsan Kaynakları Yönetimi Ana Bilim Dalı, İnsan Kaynakları ve Örgütsel Değişim Bilim Dalı ve Halkla İlişkiler Ana Bilim Dalı	11	%12.5	Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı ve Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı ve	2	%2.2
Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı ve Yönetim Bilimleri Bilim Dalı	10	%11.2	Kamu Yönetimi Bilim Dalı	2	%2.2
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkiler Ana Bilim Dalı ve ÇEKO Bilim Dalı, Çalışma Ekonomisi ve Sosyal Siyaset Bilim Dalı	8	% 8.9	Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi Bilim Dalı	1	%1.1
İktisat Ana Bilim Dalı ve İktisat Bilim Dalı	4	%4.5	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı	1	%1.1
Sosyoloji Ana Bilim Dalı ve Sosyoloji Bilim Dalı	4	%4.5	Klinik Psikoloji Bilim Dalı	1	%1.1
Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı ve Turizm İşletmeciliği Bilim Dalı	4	%4.5	Beden Eğitimi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	1	%1.1
Kadın Çalışmaları Ana Bilim Dalı ve Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Bilim Dalı	3	%3.7	Finans ve Katılım Bankacılığı Ana Bilim Dalı	1	%1.1
Toplam				89	%100

Tablo 3 incelendiğinde çalışan kadın ile ilgili 2010 ve 2021 yılları arasında yapılan tezlerin ana bilim dalı ve bilim dalı türü bakımından İşletme Ana Bilim dalı ve Bilim Dallarında 20 adet, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalında Bilim Dalında 12 adet, İnsan Kaynakları Ana Bilim Dalı e Bilim Dalında 10 adet ve Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalında ve Bilim Dalında 8 adet olduğu ve sırası ile diğer ana bilim dallarında ve bilim dallarında en fazla 4 adet en az 1 adet bulunduğu görülmektedir.

Tablo 4. Tezlerin Türüne İlişkin Veriler

	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	Toplam
Frekans	78	11	89
Yüzde	% 87.6	% 12.3	% 100

Tablo 4 incelendiğinde çalışan kadın ile ilgili 2010-2021 yılları arasında yapılan tezlerin yüksek lisans tez alanında 78 adet, doktora tezi alanında 11 adet olduğu görülmektedir. Elde edilen verilere göre yüksek lisans tez sayısının doktora tezlerine göre sayıca daha çok olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Tezlerin Araştırma Kısımında Belirtilen Konu Dağılımına İlişkin Veriler

Tezin Konusu	f	%	Tezin Konusu	f	%
Kariyer engelleri	24	%25.5	Kimlik ve öznelik inşası	2	%2.1
Cam Tavan	15	%15.9	Çalışan kadın imgesi	2	%2.1
Kariyer sorunları	8	%8.5	Annelik algıları	1	%1.1
Kariyer gelişimi	5	%5.3	Boş zaman eğilimleri	1	%1.1
Cinsiyetçilik ve mobbinge maruz kalma	4	%4.2	İş yaşamı algıları	1	%1.1
Kadın lider ile çalışanların farklı değişkenlere göre incelenmesi	4	%4.2	Çalışan ve çalışmayan kadınların psikolojik yönden karşılaştırılması	1	%1.1
Kariyer planlama	4	%4.2	Kadınların dişil mesleğe yönlendirilme nedenleri	1	%1.1
İş yerindeki sorunlar ile başa çıkma becerileri	3	%3.2	Pandemide yaşanan sorunlar	1	%1.1
İstihdam şekilleri	3	%3.2	Lider kadınlar	1	%1.1
Girişim bulma şekilleri ve algıları	3	%3.2	Kariyer Tutumları	1	%1.1
Ev eksenli çalışan kadınların istihdamı ve emeği	3	%3.2	Kariyer Motivasyonu	1	%1.1
İş ve aile yaşamı dengesi	2	%2.1	Kadın Ücretleri Karşılaştırması	1	%1.1
Çoklu rollerle başa çıkma	2	%2.1	Toplam	94*	%100

*İncelen tezlerin bazılarında iki konu birlikte çalışılmıştır. Çalışılan konular ayrı ayrı kodlandığı için incelen tez sayısı 89 olmasına rağmen çalışılan konu sayısı 94 olarak belirlenmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde çalışan kadın ile ilgili 2010 ve 2021 yılları arasında yapılan tezlerin konu dağılımına bakıldığında kariyer engelleri 24 adet, cam tavan 15 adet, kariyer sorunları 8 adet olduğu görülmektedir. Diğer çalışan konuların en fazla 5 adet en az 1 adet çalışıldığı görülmektedir. Tablo 5'den elde edilen verilere göre en çok çalışılan konuların kariyer engelleri, kariyer sorunları ve cam tavan alanında yapıldığı söylenebilir.

Tablo 6. Tezlerin Hipotez/Soru Sayısına Göre Dağılımına İlişkin Veriler

Hipotez/Soru Sayısı Aralığı	f	%
Olmayan	10	%11.2
1-10 arası	53	%59.5

11 – 20 arası	17	%19.1
21 – 30 arası	3	%3.7
30 ve üstü	6	%6.7
Toplam	89	%100

Tablo 6 incelendiğinde çalışan kadın ile ilgili 2010 ve 2021 yılları arasında yapılan tezlerin hipotez/soru sayısına göre dağılımında hipotezi olmayan 10 adet tez, 1 -10 arası hipoteze sahip 53 adet tez, 11-20 arasında hipoteze sahip 17 adet tez, 21-30 arasında hipoteze sahip 3 adet tez, 30 ve üstü hipoteze sahip 6 adet tez olduğu görülmektedir. Verilere bakıldığında en çok 1-10 arası hipoteze sahip tez çalışmasının yapıldığı, en az 21-30 arası hipoteze sahip tez çalışmasının yapıldığı söylenebilir.

Tablo 7. Tezlerin Araştırma Yöntemine ve Veri Elde Etme Aracına İlişkin Veriler

Araştırma Yöntemi	Kullanılan Araç	Frekans	Yüzde	Toplam
Nitel	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	26	%29.2	31
	Yazılı Doküman İnceleme	3	%3.7	
	Film Analizi	2	%2.2	
Nicel	Anket	21	%23.6	54
	Ölçek	33	%37.1	
Karma	Ölçek ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	4	%4.5	4

Tablo 7 incelendiğinde çalışan kadınlara yönelik yapılan tez çalışmalarının betimsel tarama modelinde olduğu, nicel çalışmalar kapsamında 54 adet tez, nitel çalışmalar kapsamında 31 adet tez ve karma yöntemin kullanıldığı 4 adet tez bulunduğu görülmektedir. Tezlerde kullanılan veri toplama aracı dikkate alındığında, ölçek 37 adet tezde, anket 21 adet tezde, yarı yapılandırılmış görüşme formununun 30 adet tezde, yazılı belge incelemenin 3 adet tezde, film analizinin 2 adet tezde kullanıldığı görülmektedir. Elde edilen verilere göre nicel yöntem ile ölçek kullanımının en çok olduğu görülürken karma araştırma yönteminin ve yazılı belge inceleme ve film analizi en az tercih edilen yöntem ve veri toplama aracı olduğu söylenebilir.

Tablo 8. Tezlerde Kullanılan İstatistiksel Veri Analizi Yöntemi Dağılımına İlişkin Veriler

İstatistiksel Analiz Yöntemi	f	İstatistiksel Analiz Yöntemi	f
Bağımsız Örneklem <i>t</i> -test	41	Tematik Analiz	6
Anova	41	Spearman Korelasyon Katsayısı	6
Betimsel istatistikler (frekans, ortalama, yüzde, standart sapma)	37	Tukey Testi	3
İçerik Analizi	21	Scheffle Testi	3
Regresyon Analizi	12	Ki-Kare Testi	3
Kruskal Wallis H Testi	11	Pearson Korelasyon Katsayısı	2
Faktör Analizi	10	Doküman Analizi	2
Mann Whitney U Testi	8	Dunnet C Testi	1

*İncelen tezlerde birden fazla analiz yöntemi kullanıldığı için kullanılan toplan analiz yöntemi incelenen tez sayısından fazla bulunmaktadır.

Tablo 8 incelendiğinde çalışan kadınlara yönelik yapılan tez çalışmalarında kullanılan istatistiksel yöntemlerde bağımsız örneklem *t*-testini 41 tezde, Anova Testini 37 tezde, içerik analizini 21 tezde, regresyon analizini 12 tezde, Kruskal Wallis H Testini 11 tezde, Faktör analizini 10 tezde ve Mann Whitney U Testini 8 tezde kullanıldığı görülmektedir. Diğer analiz yöntemlerinin kullanıldığı çalışmaların en fazla 6 tezde en az 1 tezde kullanıldığı görülmektedir. Elde edilen verilere göre *t* Testi, Anova, betimsel istatistikler ve içerik analizi en çok kullanılan yöntemler arasında iken Dunnet C Testi, doküman analizi, korelasyon katsayısı analiz yöntemlerinin en az kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 9. Tezlerde Kullanılan Örneklem/Çalışma Grubu Sayısına ve Cinsiyet Dağılımına İlişkin Veriler

Örneklem/Çalışma Grubu Katılımcı Sayısı	Sadece Kadın Katılımcılardan Veri Toplanan Tez Sayısı	Kadın Ve Erkek Katılımcılardan Birlikte Veri Toplanan Tez Sayısı	f	%
0-100 arası	24	5	29	%32.5
101-200 arası	12	11	22	%24.7
201-300 arası	15	5	20	%22.5
301-400 arası	3	3	6	% 6.7
401-500 arası	0	2	2	%2.2
500 ve üzeri	3	1	4	%4.5
Toplam	58	27	85*	%100

*Film incelemesi ve doküman analizi yapan tez verisi burada gösterilmediğinden inceleme yapılan tez sayısı 89 olmasına rağmen toplam tez sayısı 85 olarak verilmiştir.

Tablo 9 incelendiğinde çalışan kadınlar ile ilgili 2010-2021 yılları arasında yayınlanan tezlerin 0-100 arası bireyle yapılan 29 adet tez, 101-200 arası bireyle yapılan 22 adet tez, 201-300 arası bireyle yapılan 20 adet tez, 301-400 arası bireyle yapılan 6 adet tez, 401-500 arası bireyle yapılan 2 adet tez ve 500 ve üzeri bireyle yapılan 4 adet tez olduğu görülmektedir. İncelenen 4 adet tez de film inceleme ve doküman analizi olduğu için örneklem/çalışma grubu analizinde verilmemiştir. Elde edilen verilere göre 0-100 arası, 101-200 arası ve 201-300 arası bireyle yapılan çalışmaların birbirine benzer oranda yapıldığı ve en çok ulaşılan örneklem/çalışma grubu katılımcı sayısı olduğu görülmektedir. En az tercih edilen örneklem/çalışma grubunun ise 301-400 arası, 401-500 arası ile 500 ve üzeri örneklem/çalışma grubu olduğu söylenebilir. Yapılan tezlerin 58 adetinde sadece kadınların örneklem/çalışma grubuna dahil edilirken 27 adet tezde ise örneklem/çalışma grubuna hem erkek hem kadın bireylerin dahil edildiği görülmektedir. Cinsiyete göre dağılıma bakıldığında 101-200 arası örneklem/çalışma grubuna sahip 11 adet tezde, 0-100 arası ile 201-300 arası örneklem/çalışma grubuna sahip 5'er tezde kadın erkek katılımcıların birlikte en çok yer aldığı örneklem grubu/çalışma grubu olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Yapılan Tezlerin Meslek Gruplarına/Sektörlere Göre Dağılımına İlişkin Veriler

Katılımcıların Meslek/Sektör Kategorisi	f	%	Katılımcıların Meslek/Sektör Kategorisi	f	%
Farklı meslek grubunda çalışanlar	12	%13.7	Sosyal Güvenlik Kurumunda karma personel	1	%1.1
Akademisyenler	12	%13.7	Avukat	1	%1.1
Öğretmenler	10	%11.5	Borsa İstanbul A.Ş. ye bağlı Yönetim Kurulu Üyeleri	1	%1.1
Bankada çalışanlar	9	%10.3	Ev Hanımı	1	%1.1
Eğitim Yöneticileri	6	%6.9	Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Teşkilatı karma personel	1	%1.1
Konaklamada çalışan karma personel	4	%4.6	Kültür ve Turizm Bakanlığı karma personel	1	%1.1
Gazeteci	3	%3.4	Maliye Bakanlığı Yöneticileri	1	%1.1
Ev içinde çalışanlar	3	%3.4	Hastanede çalışanlar karma personel	1	%1.1
Kadın lider ile çalışan karma meslek grupları	3	%3.4	Sosyal çalışmacılar	1	%1.1
Polis	2	%2.3	Otomotiv sektöründe çalışanlar	1	%1.1
Perakende sektöründe çalışanlar ve yöneticiler	2	%2.3	Bilişim sektöründeki yöneticiler	1	%1.1
Hemşire ve Hekim	2	%2.3	Farklı sektör yöneticileri	1	%1.1
Güzellik ve Kuaför Salonunda çalışanlar	1	%1.1	İletişim sektöründe çalışanlar	1	%1.1

Mühendis	1	%1.1	Sosyal girişimci kadınlar	1	%1.1
PTT'de çalışan karma personel	1	%1.1	İnşaat sektöründe çalışanlar	1	%1.1
İtfaiye Personeli	1	%1.1	Toplam	87*	%100

*İncelenen bazı tezlerde iki farklı meslek grubunda çalışma olması nedeni ile her iki kategoride puanlanmıştır. Film analizi ve doküman analizi tezleri bu analize dahil edilmemiştir.

Tablo 10 incelendiğinde çalışan kadınlar ile ilgili 2010-2021 yılları arasında yayınlanan tezlerin farklı meslek gruplarında çalışan karma gruplar ile yapılan 12 adet tez, akademisyen gruplar ile yapılan 12 adet tez, öğretmen grupları ile yapılan 10 adet tez, bankada çalışanlar ile yapılan 9 adet tez olduğu diğer sektörlerde ya da meslek gruplarında çalışanlar ile en fazla 6 adet tez en az 1 adet tez olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma çalışan kadınlar (kadın çalışanlar) ile ilgili 2010-2021 yılları arasında Ulusal Tez Merkezinin Sosyal grubunda yayınlanan tezlerin eğilimini inceleme amacı ile yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda dahil etme kriterlerini karşılayan 89 adet tez incelenmiş ve elde edilen veriler yayın yılı, tez türü, üniversite türü, bilim dalı türü, çalışma konusu, araştırma yöntemi, örneklem grubu türü ve sayısı temalarında analizler yapılmış frekans ve yüzde değerleri verilmiştir.

Çalışan kadınlar ile ilgili yapılan tezlerin sırası ile en çok 2019 (21 adet tez), 2020 (14 adet tez) ve 2015 yılında (10 adet tez) yapıldığı bulunmuştur. Diğer yandan 2013 yılında tez çalışmasının yapılmadığı görülmektedir. Yıllara göre yapılan analizde 2019 ve 2020 yılında yapılan tez sayısının en yüksek çıkmasında tüm dünyanın ve ülkemizin pandemi sürecinden etkilenmesinin etkili olduğu düşünülmektedir. Özellikle pandemi döneminde kısıtlamaların olması bireylerin akademik çalışmalarını raporlaştırma ve yayına dönüştürme konusunda olanak sunduğu düşünülmektedir. Benzer şekilde Gedik ve arkadaşlarının (2020) pandemi dönemi yayınlarının meta analizini yaptığı bir çalışmada benzer şekilde sağlık alanında ve sosyal bilimler alanında yapılan yayın sayısının arttığı bulgusu elde edilmiştir. Ayrıca Üniversite İzleme ve Değerlendirme Genel Raporu'na (2021) göre de üniversitelerin düzenlediği uluslararası sempozyum, kongre ve sanatsal sergi sayısı 2018 yılında 2.222 iken 2019 yılında 3.930'a yükselmiş 2020 yılında ise 2.084 olarak bu çalışma verileri ile benzer sonuçlar elde edilmiştir. Ayrıca pandemi sürecinde çoğunlukla evden çalışmak zorunda kalan kadın çalışanların ev işleri, çocuk, yaşlı ve hasta bakımına yönelik yüklerinin arttığı, iş ve ev rollerinde çatışma yaşadıkları için örneklem seçiminde çalışan kadınların seçilmiş olabileceği düşünülmektedir (TUSİAD, 2020). Yapılan tezlerin 2015 yılı tez sayısının yüksek çıkma nedeni ise ülkemizde 2000 yılı ve sonrasında kadın hakları konusunda toplumsal bilincin artırılmasına dönük dernek vakıf çalışmalarının başlaması ve devam etmesi, siyasi haklar konusunda kadınlara pozitif ayrımcılık yapılmaya başlanması ve 2015 yılı

Birleşmiş Milletler sürdürülebilir kalkınma hareketi içinde kadınlara yönelik çalışmalarına yer vermesi ile akademik camiada da bu yansımaların görüldüğü düşünülmektedir (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2022). Kadın hakları konusunda toplumda bilinçlenme ve bu konuya dikkat çekilmesinin 2015 yılı sonrası yapılan tez sayısında önceki oranlardan daha yüksek olmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Çalışan kadınlar ile yapılan tezlerdeki üniversite türüne göre dağılımda 58 adet devlet üniversitesi, 41 adet vakıf üniversitesi olduğu bulunmuştur. Bu sonucun elde edilmesinde Üniversite İzleme ve Değerlendirme Genel Raporu'na (2021) göre ülkemizde 129 devlet üniversitesi 74 vakıf üniversitesi sayısının etkili olduğu düşünülmektedir. Devlet üniversitelerinde daha çok tez yapılmasının nedeni olarak devlet üniversitesinin vakıf üniversitelere göre sayıca daha fazla olması, ülke genelinde yaklaşık her ilde bulunması ve akademisyen sayısının daha fazla olmasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Tezlerin yapıldığı bilim dalına ilişkin verilere bakıldığında en çok tez çalışmasının İşletme alanındaki bilim dallarında (20 adet tez) ikinci olarak Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim dallarında (12 adet tez), üçüncü olarak İnsan Kaynakları ve Halkala İlişkiler Bilim dallarında (11 adet tez) ve son olarak Yönetim ve Organizasyon Bilim dallarında (10 adet tez) yapıldığı bulgusu elde edilmiştir. Bu sonucun elde edilmesinde yukarıda adı verilen bilim dallarının çalışma yaşamı ile ilişkili olan bilim dalları olduğu dolayısı ile de kadın çalışanlar ile ilgili çalışmaların sayıca fazla olmasının doğal olduğu düşünülmektedir. Fakat Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı ve Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı alanında kadın çalışanların kariyer alanı ile ilgili tez çalışmalarının çok kısıtlı olduğu ve sadece 2 adet tez çalışmasının yapıldığı bulgusu elde edilmiştir. Oysa Eğitim Bilimleri Bilim Dallarında Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanının ana çalışma alanı olan Kariyer Psikolojik Danışmanlığı alanı ile ilgili çok sayıda çalışmanın yapıldığı bilinmektedir. Yapılan çalışmaların analiz edildiği yayınlarda çalışma grubunun lise ve üniversite düzeyinde olduğu ve alanda çalışılan konular içerisinde kariyer danışmanlığı çalışmalarının az olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Çarkıt, 2017; Çarkıt, 2019; Söner, 2021; Güven, Aslan ve Yıldız-Akyol, 2017; Güven, Kısaç, Ercan ve Yalçın, 2009). Elde edilen veriler ile alandaki verilerin birbiri ile örtüştüğü söylenebilir. Rehberlik ve Psikolojik danışmanlık alanının ana çalışma alanlarından birisi olan kariyer psikolojik danışmanlığı alanında öğrenci grubu ile sınırlı kalınmayarak yetişkin çalışan bireylere yönelik çalışmaların da yapılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışan kadınların kariyer alanı ile ilgili tez çalışmalarının incelenmesinde yüksek lisans tez türünün (78 adet) doktora tez türünden (11 adet) sayıca çok olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu çalışmanın verileri ile benzerlik gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Çarkıt, 2017; Çarkıt, 2019; Söner, 2021; Güven, Aslan ve Yıldız-Akyol, 2017; Güven, Kısaç, Ercan ve Yalçın, 2009; Kutlu ve Yıldız,

2020; Türk ve Cihangiroğlu, 2018). Benzer şekilde Ulusal Tez Merkezinde (2022) yayınlanan tezlerin türüne yönelik istatistikler ile de bu veriler örtüşmektedir. Bu sonucun elde edilmesinde yüksek lisans eğitim sürecinin daha kısa olmasının, bölümlere alınan öğrenci sayılarının doktora öğrencisine göre daha çok olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca yüksek lisans düzeyindeki eğitim seviyesinin akademik alanda ilk adım olması ile daha çok bireyin başvurduğu ve büyük bir kısmının ise doktora eğitimine devam etmemesinin etkili olduğu düşünülmektedir. Diğer yandan doktora eğitim süresinin yüksek lisans eğitim süresine göre daha uzun olması, akademik anlamda eğitim içeriğinin daha yüklü olması ve bilim dallarına alınan öğrenci sayısının yüksek lisans derecesine göre daha az olmasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Kadın çalışanların kariyer alanına yönelik yapılan tezlerin konusuna göre yapılan incelemede ilk üç konunun; kariyer engelleri (24 adet tez), cam tavan (15 adet tez) ve kariyer sorunları (8 adet tez) olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgulara göre çalışan kadınların kariyer alanındaki çalışmalarının sorun odaklı çalışmalarda toplandığı görülmektedir. Bu sonucun elde edilmesinde kadınların iş dünyasına geç girmesi (Rainey ve Borders, 1997; Watson ve diğerleri, 2002), iş dünyasında cinsiyetçilik (Hacıoğlu ve Hobikoğlu, 2012), ücret adaletsizliği, düşük düzeyli işlerde çalıştırılma (Ayoğul ve Baraz, 2020), dışıl olduğu düşünülen mesleklere yönlendirilme (Çiçek, 2000; Öztürk, 2007), iş yerinde yönetim kadrolarına ilerlemesinin önündeki engeller (Dalkıranoğlu, 2006) gibi etkilerin bu sonuca neden olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda yasal anlamdaki süreçlerin ülkemizde geç başlamasına bağlı olarak bu konudaki olumlu gelişmelerin etkilerinin ve toplumsal yaşamda yansımalarının uzun zaman sonrasında hissedilmesinin bu sonuçlarda etkili olduğu düşünülmektedir. Diğer yandan çalışılan konular içinde pozitif odaklı olan kariyer motivasyonu (4 adet tez), kariyer planlama (4 adet tez), kariyer gelişimi (5 adet tez) konulu tezlerin de olduğu görülmektedir. Bu tezlerin henüz az sayıda olma durumu, yapılan yasal düzenlemelerin, dernek vakıf çalışmalarının, kadın hakları konusunda toplumun ve kadının bilinçlenmesi, uluslararası örgütlerin (ILO, BM) çalışmaları (Ayoğul ve Baraz, 2020) toplumsal değişime yansımalarının az da olsa hissedilmeye başlanması ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Çalışan kadınlar üzerine yapılan tezlerin incelemesinde kullanılan hipotez/soru sayısına göre yapılan analizde 53 adet tezde 1-10 arası hipotez olduğu, 17 adet tezde 11-20 arası hipotez olduğu ve 10 adet tezde hipotez ya da araştırma sorusunun olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Elde edilen verilere göre hipotez sayısının az olduğu çalışmaların tercih edilmesinde konunun odağının dağıtılmadan incelenmesinin amaçlandığı düşünülmektedir. Diğer yandan 11-20 adet hipotez ya da araştırma sorusunun olduğu çalışmalarda ise değişkenlere (cinsiyet, yaş, eğitim, medeni durum vb) yönelik daha detaylı bilgi edinilmesinin amaçlandığı düşünülmektedir. Hipotez sayısı kullanımı konusunda elde edilen veriler ile Akaydın ve Çeçen'in (2015) verileri benzer sonuçlar elde edilmiştir. Diğer yandan hipotez

ya da araştırma sorusu olmayan çalışmaların sayısı ise sıralamada ilk üçte yerini almıştır. Bilimsel çalışmalarda hipotez ya da araştırma sorusu olması beklenen bir durumdur. Bu sonucun elde edilmesinde çalışmayı yapan araştırmacıların bilimsel araştırma yapma yöntemleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmayabilecekleri ya da bilgileri gözden kaçırmış olabileceklerinin etkili olduğu düşünülmektedir (Akaydın ve Çeçen, 2015).

Tezlerin araştırma yöntemlerine ve veri toplama aracına dönük yapılan analizinde nicel yöntemlerin 53 adet tezde, nitel yöntemlerin 31 adet tezde ve karma yöntemin ise 4 adet tezde kullanıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca veri elde etme aracı olarak en çok ölçek kullanımının (37 adet tez), anket kullanımının (21 adet tez), yarı yapılandırılmış görüşme formunun (30 adet tez) kullanıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. İlgili alanda yapılan çalışmalara bakıldığında benzer sonuçta ulaşılmış çalışmaların olduğu görülmektedir (Çarkıt, 2017; Çarkıt, 2019; Söner, 2021; Güven, Aslan ve Yıldız-Akyol, 2017; Güven, Kısaç, Ercan ve Yalçın, 2009; Kutlu ve Yıldız, 2020; Türk ve Cihangiroğlu, 2018; Akaydın ve Çeçen, 2015). Betimsel tarama modelinde yapılan çalışmalar, olan olgu ve olayları ortaya koymayı amaçlayan çalışmalardır. Araştırmacılar tarafından betimsel tarama modelinin tercih edilmesinde çalışma yapmanın ekonomik olması ve çalışmanın nispeten az zaman alması nedeni ile tercih edildiği düşünülmektedir. Ayrıca deneysel desende neden-sonuç ilişkisini gösteren çalışmaların zaman, emek ve maddi yükünün çok olması çalışmaların betimsel tarama modelinde yapılmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Nicel ve nitel çalışmalarda kolay ulaşılabilir, kısa zaman ve az emek ile veri toplanabilmesi kolaylığından dolayı ölçek, anket ve görüşme formunun kullanıldığı düşünülmektedir. Diğer yandan çalışmalara dahil edilen kişilerin çalışan bireylerden oluşması ile zaman kısıtlılığını beraberinde getirmesi ile betimsel tarama modelinde ölçek, anket ve görüşme formlarının kullanılmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Çalışan kadınların kariyer alanına yönelik yapılan tezlerin incelenmesinde kullanılan istatistiksel analiz yöntemlerinden *t*-Testi, Anova, betimsel veriler (frekans, ortalama, yüzde standart sapma vb) ve içerik analizinin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Elde edilen bulgular ile alanda yapılan çalışmalar arasında benzerlik gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Güven, Aslan ve Yıldız-Akyol, 2017; Güven, Kısaç, Ercan ve Yalçın, 2009; Akaydın ve Çeçen, 2015; Güven ve Aslan, 2018). Bu sonucun elde edilmesinde yapılan çalışmaların betimsel tarama modelinde olması nedeni ile tercih edildiği düşünülmektedir. Ayrıca sıklıkla kullanılan istatistiksel yöntemlerin bilinirliğinin yüksek olmasının da kullanımını yaygınlaştırdığı düşünülmektedir. Diğer yandan bu çalışmada sıklıkla kullanılan örneklem büyüklüğü sayısına göre çalışmaların normal dağılım gösterme ihtimalinin yüksek olması da bu analiz yöntemlerinin kullanılmasını arttırdığı düşünülmektedir. Daha az kullanılan non-parametrik testler olan Kruskal Wallis H Testi, Mann Whitney U Testi ve Spearman Korelasyon Katsayısı istatistiksel analiz yöntemlerinin az önce

ifade edildiği gibi örneklem sayısı nedeni ile verilerin normal dağılım gösterme ihtimalinin daha çok olabileceği nedeni ile az kullanıldığı düşünülmektedir. Faktör analizi ve regresyon analizi gibi yöntemlerin ileri düzey istatistiki bilgi istemesi nedeni ile daha az tercih edildiği düşünülmektedir. İçerik analizi yönteminin ise nitel çalışmalarda derinlemesine bilgi veren kolay uygulanabilir bir yöntem olması nedeni ile sıklıkla tercih edildiği düşünülmektedir.

Çalışan kadınların kariyer alanına yönelik yapılan tezlerin incelenmesinde kullanılan örnekleme alınan katılımcı sayısına göre yapılan analiz sonucunda 0-100 arası bireye sahip örneklem/çalışma grubunun 29 tezde, 101-200 arası bireye sahip örneklem/çalışma grubunun 22 tezde ve 201-300 arası bireye sahip örneklem/çalışma grubunun 20 tezde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular Güven, Aslan ve Yıldız-Akyol (2017), Güven, Kısaç, Ercan ve Yalçın (2009), Akaydın ve Çeçen (2015), Güven ve Aslan (2018) çalışma sonuçlarının bir kısmı ile benzerlik göstermektedir. 0-100 arası ile 101-200 arası ve 201-300 arası örneklem büyüklüğü verilerinde benzer sonuçlara ulaşılmış olmakla birlikte 301 ve üzeri katılımcısı olan örneklem grubu kullanımında benzer sonuçların olmadığı görülmektedir. İlgili alan ile kısmi benzerlik göstermesinin nedeni diğer çalışmaların analiz yaptığı tez ve makale örneklem gruplarının lise ve üniversite öğrencileri düzeyinde olmasından dolayı kolay ulaşılabilirliği nedeni ile örneklem grubu sayısının çok olmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Diğer taraftan bu çalışmada incelenen tezlerdeki örneklem grubunun çalışan kesim olması nedeni ile ulaşılabilirliğinin zor olması, katılımcıların zaman probleminin olmasının örneklem grubu büyüklüğü üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle 400 ve üzeri katılımcı sayısı ile yapılan çalışmaların daha az sayıda olduğu düşünülmektedir. Çalışan kadınların kariyer alanı ile ilgili yapılan tezlerin 27 tanesinde erkek katılımcı dahil edilirken 58 tezde sadece kadın katılımcılar üzerinden yürütüldüğü verisine ulaşılmıştır. Bu sonucun elde edilmesinde çalışılan konu seçiminin etkili olduğu düşünülmektedir. Özellikle kadınlara yönelik kariyer alanındaki algı incelemelerinde, kadın liderlerin örgüt, kurum personeli üzerindeki etkisinin incelendiği çalışmalarda erkek katılımcıların algıları ve görüşleri üzerinde değerlendirme yapması istendiği düşünülmektedir.

Çalışan kadınların kariyer alanına yönelik yapılan tezlerin örneklem grubunda tercih edilen meslek grubu ya da sektörüne yönelik yapılan analizde farklı meslek gruplarında çalışan bireyler ile 12 adet tez, akademisyenler ile 12 adet tez, öğretmenler ile 10 adet tez, bankada çalışanlar ile 9 adet tez eğitim yöneticileri ile 6 adet tez ve konaklama alanında çalışan bireyler ile 4 adet tez çalışma verisi elde edilmiştir. Elde edilen verilere göre çalışmaya dahil edilen grupların kolay ulaşılabilir olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Akademisyenler, öğretmenler, eğitim yöneticileri ve bankada çalışanları, konaklama çalışanları gibi gruplara tek seferde ulaşmanın zaman, emek ve maddi yükünün az olduğu düşünülmektedir. Diğer taraftan farklı sektörlerde yapılan çalışmalarda ise araştırmacının araştırma izni alma ve kolay ulaşılabilir durumunun etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca

toplumsal olarak erkek ya da dişil mesleği olarak nitelendirilen hemşire, öğretmen, polis, mühendis, avukat, gazeteci, bilişim sektörü, iletişim sektörü, inşaat sektörü, otomotiv sektörü, güzellik uzmanı ve kuaför çalışanı gibi mesleklerde çalışanlar ile yapılan çalışmaların ise detaylı bilimsel veri elde etme ve nadir olan durumu ortaya koyma amacı ile yapıldığı düşünölmektedir.

Çalışan kadınların kariyer alanında 2010-2021 yılları arasında Ulusal Tez Merkezinin sosyal grubunda yayınlanan 89 tezin eğilimini belirleme amacı ile betimsel tarama modelinde yapılan bu nitel çalışmada elde edilen sonuçlar aşağıda maddeler halinde sunulmuştur.

- Araştırılan konu ile ilgili tezlerin en çok 2019, 2020 ve 2015 yıllarında olduğu görölmüştür.
- Araştırılan konu ile ilgili devlet üniversitelerinde 58 adet, vakıf üniversitele-
rinde 41 adet tez olduğu görölmüştür.
- Araştırılan konu ile ilgili 78 adet yüksek lisans tez türü, 11 adet doktora tez
türü olduğu görölmüştür.
- Araştırılan konu ile İşletme Ana Bilim ve Bilim dallarında, Eğitim Yönetimi
ve Denetimi Bilim dallarında, İnsan Kaynakları Yönetimi Ana Bilim dalların-
da ve Yönetim ve Organizasyon Bilim dallarında en çok tez yayının olduğu
görölmüştür.
- Araştırılan konu ile ilgili tezlerin kariyer engelleri, kariyer sorunları ve cam
tavan konusunda yapıldığı görölmüştür.
- Araştırılan konu ile ilgili tez çalışmalarında 0-10 arası hipotez sayısının en
çok kullanılan hipotez/soru sayısı olduğu görölmüştür.
- Araştırılan konu ile ilgili tezlerin tamamının betimsel tarama modelinde nicel
yöntemlerin olduğu ve en çok ölçek, anket ve yarı yapılandırılmış görüşme
formunun kullanıldığı görölmüştür.
- Araştırılan konu ile ilgili betimsel verilerde, t Testi ve Anova istatistiksel ana-
liz yöntemin kullanıldığı görölmüştür.
- Araştırılan konu ile ilgili en çok örneklem grubu sayı aralığının 0-100, 101-
200 ve 201-300 aralığında olduğu görölmüştür.
- Araştırılan konu ile ilgili farklı meslek elemanlarını içeren gruplar, öğretmen-
ler, akademisyenler ve bankada çalışanlar daha çok tercih edilmiştir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

1. Çalışan kadınlar ile yapılmış makalelerin eğiliminin incelenmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı çalışmanın daha uzun zaman dilimi alınarak yapılacak çalışmalar ile genel eğilim hakkında daha çok bilgi edinilebilir.
2. Çalışan kadınları konu alan çalışmaların sıklıkla sorun odaklı olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda bundan sonraki araştırmalarda çalışan kadınları daha çok güçlendirmeye ve olumlu özelliklerini pekiştirmeye veya geliştirmeye yönelik çalışmalara da ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.
3. Çalışan kadınlar ile yapılacak boylamsal çalışmalar ve müdahalelerin zaman içindeki değişiminin de incelenmesinin faydalı müdahalelerin de belirlenmesini sağlayacağı düşünülmektedir.

Yazar Katkı Oranları

Çalışmanın Tasarlanması (Design of Study): MK(%20), ABK(%80)

Veri Toplanması (Data Acquisition): MK(%80), ABK(%20)

Veri Analizi (Data Analysis): MK(%70), ABK(%30)

Makalenin Yazımı (Writing Up): MK(%80), ABK(%20)

Makalenin Gönderimi ve Revizyonu (Submission and Revision): MK(%70), ABK(%30)

KAYNAKLAR

- Aile Ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2022). Türkiye'de kadın. Erişim adresi: https://www.aile.gov.tr/media/97652/tu-rkiye-de-kadin_20220214.pdf. Erişilen tarih: 26.10.2022
- Ayoğul, H. & Baraz, A. B. (2020). Kadın Çalışanların Kariyer Engelleri: Eskişehir'de Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (44), 13-27.
- Bacanlı, F. ve Büyükgöze-Kavas, A. (2022). *Kariyer psikolojik danışmanında çağdaş kuramlar, yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Pegem Akademi.
- Brown, D. (2002). *Introduction to theories of career development and choice. Origins, evolution and current efforts*. In D. Brown & Associates (Eds.), *Career choice and development* (4th ed., pp. 3-23). San Francisco: Jossey Bass.
- Bubany, S. T., & Hansen, J. I. C. (2011). Birth cohort change in the vocational interests of female and male college students. *Journal of Vocational Behavior*, 78(1), 59-67.
- Cotter, D. A., Defiore, J. M., Hermsen, J. M., Kowalewski, B. M., & Vanneman, R. (1995). Occupational Gender Desegregation in the 1980s. *Work and Occupations*, 22(1), 3-21.
- Çarkıt, E. (2019a). Kariyer danışmanlığı ve mesleki rehberlik alanında Türkiye'de yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 1503-1514.
- Çarkıt, E. (2019b). Kariyer Psikolojik Danışmanlığı ve Mesleki Rehberlik Alanında Türkiye'de Yayınlanan Makalelerin İncelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Volume: 7 Number: Education & Psychology, 149-158.

- Dalkıranıoğlu, T. (2006). "Çalışma yaşamında kadın işgücü ve cinsiyet ayrımcılığı: konaklama işletmelerinde bir uygulama", Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir: *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı*.
- Demirtaş-Zorbaz, S., Kızıldağ, S. & Voltan Acar, N. (2016). Türkiye'deki Üniversitelerde Lisansüstü Düzeyde Yapılan Grup Çalışmalarının İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(4), 1765-1784.
- Gedik, K. Z., Yalçınkaya, Ö., & Yalçınkaya, B. (2020). COVID-19 Pandemisinde Sistematik İnceleme ve Bibliyometrik Analiz Yöntemleri ile Kanıtı Dayalı Araştırma Süreçlerini Yönetme. *Bezmialem Science*, 8(4), 418-27.
- Güven, M. & Aslan, A. M. (2018). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanında Türkiye'deki bilimsel dergilerde yayınlanan makaleler üzerine bir inceleme. *Uluslar Arası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(5), 592-604.
- Güven, M., Aslan, B. & Yıldız Akyol, E. (2017). Türkiye'de Psikolojik Danışma Ve Rehberlik alanında yapılan doktora tezlerinin incelenmesi (2000-2016). *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 136-147.
- Güven, M., Kışaç, İ., Ercan, L. & Yalçın, İ. (2009). Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisinde yayınlanan makalelerin çeşitli özellikler açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(31), 80-87.
- Hacıoğlu Deniz, M. ve Haykır Hobikoğlu, E. (2012). "Cinsiyete göre gelişme endeksi çerçevesinde kadın istihdamının ekonomik değerlendirmesi: Türkiye örneği". *Uluslararası Avrasya Ekonomileri Konferansı*, Turan Üniversitesi, Almatı, Kazakistan, 11-13 Ekim.
- Herr E.L., Cramer S.H., Niles S.G. (2004). *Career guidance and counseling through the life-span*, 6th ed. Boston, Pearson Education.
- İstatistiklerle Kadın, 2020. (2021). TÜİK/ Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni. 05 Mart 2021. (Sayı: 37221). Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2020-37221>
- İstatistiklerle Kadın, 2021. (2022). TÜİK/ Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni. 4 Mart 2022. (Sayı: 45635). Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2021-45635>
- Kaufman, R. L. (2010). *Race, gender, and the labor market: Inequalities at work* (p. 277). Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers.
- Korkut-Owen, F. & Niles, S. G. (2011). *Yeni yaklaşımlar ve modeller* içinde B. Yeşilyaprak (Ed.). Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı kuramdan uygulamaya (ss. 274- 307). Ankara: Pegem Akademi.
- Kutlu, İ., Yıldız, H. (2015). Türkiye'de kadın çalışmaları: Yök'e (yükseköğretim kurulu) sunulan tezlerden hareketle Türkiye'de kadınlar hakkında yapılmış akademik faaliyetler üzerine bir inceleme. *Uluslararası-Disiplinlerarası Kadın Araştırmaları Kongresi* (International Congress on Women Researches- ICWOR,2015)
- Luzzo, D. A. (1994). An analysis of gender and ethnic differences in college students' commitment to work. *Journal of Employment Counseling*.
- Niles, G. S ve Harris-Bowlsbey, J.(2013). *21. Yüzyılda Kariyer gelişimi Müdahaleleri* (Çeviri Editörü: Fidan Korkut Owen).7. Bölüm: Kariyer Psikolojik Danışmanlığının Desteklenmesi ve Planlanması için Teknolojinin Kullanılması (Çev. Tülin Acar). Ankara: Nobel Yayın
- Opak Çiçek, F. (2000). "Kadından Yönetici Olmaz", Kadınlar Dünyası Dergisi, sayı: 8, s.14-15.
- Öztürk, C. (2007). "Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinler arası bir bakış"; *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Yapılandırıcı Bir Yaklaşım*, Ed: C. Öztürk, (ss. 21-50). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Padavic, I., Keskin, B. (2002). *Women and men at work* (2. Baskı).thousand Oaks, CA: Sage.
- Paludi, M. A., Paludi, C. A., & DeSouza, E. (Eds.). (2011). *Praeger handbook on understanding and preventing workplace discrimination*. ABC-CLIO.
- Rainey, L. M., & Borders, L. D. (1997). Influential factors in career orientation and career aspiration of early adolescent girls. *Journal of Counseling Psychology*, 44, 160-172.
- Savickas, M. L., Laura, N., Rossier, J., Dauwalder, J-P., Duarte, M. E., Guichard, J., ... Van Vianen, A. (2009). Life designing: A paradigm for career construction in the 21st century. *Journal of Vocational Behavior*, 75(3), 239- 250.
- Seçer, İ., Ay, İ., Ozan, C. & Yılmaz, B. Y. (2014). Rehberlik ve Psikolojik Danışma Alanındaki Araştırma Eğilimleri: Bir İçerik Analizi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(4), 49-60.
- Sharf, R. S. (2017). *Kariyer gelişim kuramlarının kariyer danışmasına uygulanması*. (F. Bacanlı & K. Öztemel, Çev. Edt.). Ankara: Pegem Akademi.
- Skinner, C. (2002). High school graduate earnings in New York City: *The Effects Of Skill, Gender, Race And Ethnicity*. *Journal Of Urban Affairs*, 24(2), 219-238.
- Söner, O. (2021). Kariyer karar verme güçlüğünde cinsiyet farklılıkları: bir meta analiz çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (57), 401-424.
- Super, D. E. (1980). A life-span, life-space approach to career development. *Journal Of Vocational Behavior*, 16, 282-298.
- Super, D. E. , Knasel, E. G. (1981). Career development in adulthood: Some theoretical problems and a possible solution. *British Journal of Guidance and Counselling*, 9, 194-201.

- Türk, F. & Cihangiroğlu, Ü. (2018). Thematic and methodological investigation of applied postgraduate theses on psychological counseling and guidance. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 9(31), 276-311.
- TÜSIAD (2020). Covid-19 salgınının kadın çalışanlar açısından etkileri araştırması. Erişim adresi: <https://tusiad.org/tr/tum/item/10661-covid-19-salgininin-kadin-calisanlar-acisindan-etkileri-arastirmasi>
- Ulusal Tez Merkezi Tezlerin türüne göre istatistikler Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/IstatistikBilgiler?islem=2>
- Watson, C. M., Quatman, T., & Edler, E. (2002). Career aspirations of adolescent girls: Effects of achievement level, grade, and single-sex school environment. *Sex Roles*, 46, 323-335.
- Watt, H. M., & Eccles, J. S. (2008). *Gender and occupational outcomes: Longitudinal assessments of individual, social, and cultural influences*. American Psychological Association.
- Yeşilyaprak, B. (2011). *Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksek Öğretim Kurumu (2021). Üniversite İzleme ve Değerlendirme Genel Raporu. Erişim adresi: <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2022/universite-izleme-ve-degerlendirme-genel-raporu-2021.pdf>. Erişilen tarih: 26.10.2022

ANALYSIS OF PUBLISHED THESES ON WORKING WOMEN

Extended Abstract:

Career is defined as a process that includes a lifelong sequence of events, the general pattern resulting from the interaction and succession of professional and other life roles, and the progression, pauses, and regressions in the work lifeline (Herr, Cramer, & Niles, 2004). Traditional theories of vocational guidance were developed before the 1960s. They were commonly criticized because studies were conducted on white middle-class men according to the social structure of that period, and information was obtained from them (Sharf, 2016). The fact that half of the society is composed of women and that more women entered work after the second world war (Rainey and Borders, 1997; Watson et al., 2002) necessitated the existence of theoretical approaches in the field of career counseling, including women. On the other hand, it is known that gender discrimination, social injustice, and wage inequality are among the career barriers for women. While studies are showing that gender discrimination, social injustice, and wage inequalities (Kaufman, 2010; Paludi, Paludi, & Desouza, 2011) are against women (Kaufman, 2010; Skinner, 2002), positive studies are showing that these discriminations are gradually decreasing. According to the 2021 TÜİK data, while the female employment rate was 26.3% and the employment rate in managerial positions was 14.4% in 2012, it was 19.3% in 2020, and the duration of women's working life increased by 2.4 years in 7 years (TÜİK, 2020; TÜİK, 2021). According to TÜİK data, women are more intense and involved in working life than before. It is essential to determine the trend of the studies performed on working women to provide enlightening information on the studies to be conducted in our country. In order to inform the studies conducted in our country, this study is expected to "examine the theses published in the field of the career of women working in the field of social sciences at the National Thesis Center of the Higher Education Institution between 2010-2021". For this purpose, the main problem of the study is "How is the trend of the

theses on the career field of working women (female employees)?". Depending on this main problem, sub-problems were created. They were listed as sub-problems; years / according to the branch of science in which the theses were done / according to the master's / doctoral thesis / according to the subject of the theses / according to the hypothesis/number of questions / according to the research method and data collection tool / according to the statistical analysis method used / sample-study group number distribution and gender type / what is the distribution of working women by occupational groups?

In this study, we used document analysis, one of the qualitative research methods. The scope of this study covers the theses related to working women (female employees) in the social sciences group, among the theses published in the National Thesis Center between 2010 and 2021. A total of 89 theses, including 11 doctoral and 78 master's theses, were consisted in the study. Theses appropriate for the purpose of the study were coded using the "Thesis Coding Form." It is available in the thesis coding form, the year of the thesis, the subject of the thesis, the type of university and the branch of science, the sample of the thesis or the number and gender of the study group, the group or sector of the professional working group, the number of hypotheses/questions, the research method used in the thesis, the statistical data used in the thesis. Themes were created as analyses and data collection used in the thesis. In this study, data were obtained by the written document analysis method. Content analysis was performed in the analysis of the data. The data from data obtained according to the thesis coding form were expressed in themes, and the frequency was presented as a percentage.

The findings of the research are as follows research it has been listed. Most of the theses were carried out in 2019, 2020, and 2015. There are 58 carried out in state universities, and 41 theses conducted in foundation universities. There are 78 types of master's theses and 11 doctoral theses. It has been observed that most of the thesis publications were in the Departments of Business Administration, Educational Administration and Supervision, Human Resources Management, and Management and Organization Sciences. And it has been seen most of the theses were made on career barriers, career problems, and the glass ceiling. It has been seen that the number of hypotheses between 0-10 is the most used number of hypotheses/questions in the thesis studies related to the subject under investigation, quantitative methods are used in the descriptive survey model of all theses. And scale, questionnaire, and semi-structured interview forms are mostly used. It was seen that descriptive analyses, t-Test, and Anova statistical analysis methods were used related to the studies, and the most sample group number range in the theses was between 0-100, 101-200, and 201-300, respectively. It was seen that teachers, academicians, and bank employees were mostly preferred in the theses included in the research. Suggestions were presented to the researchers regarding the findings obtained.

1. It is thought that examining the trend of articles made with working women will contribute to the field. More information about the general direction can be obtained with studies to be conducted within a longer time frame of the same study.
2. It is concluded that studies on working women are often problem-oriented. In this context, it is thought that there is a need for further studies to strengthen working women and to reinforce or develop their positive characteristics.
3. It is thought that longitudinal studies with working women and examining the change of interventions over time will also help determine practical interventions.

Keywords: Document Analysis, Qualitative Research, Working Women.

